

EXPUNERE DE MOTIVE

"Consumatorul român este unul dintre cei mai abuzați din UE și care plătește cele mai mari costuri"

Autoritatea Nationala pentru Protectia Consumatorilor a demarat un control pe piata institutiilor financiare nebancare (IFN), in conditiile in care unele dintre acestea acorda imprumuturi cu dobanzi care ajung si la 5.000%, a declarat Marius Alexandru Dunca, Presedintele ANPC.

"Observ in ultima perioada o campanie din partea unor IFN-uri cu o dobanda anuala de 4.000-5.000%. Asta ce inseamna? Iau un euro si dupa un an dau 5.000 de euro, iau 10 euro si dau 50.000 de euro inapoi. Din punctul meu de vedere, undeva lucrurile nu sunt in regula si o sa facem un control de fond la toate IFN-urile sa vedem unde respecta si unde nu respecta legislatia. Nu poti sa iei 100 de euro imprumut si sa dai jumătate de milion de euro inapoi. Nu este in regula", a declarat domnul Dunca la seminarul "Ziua Consumatorului de Servicii Financiare", organizat impreuna cu Asociatia Societatilor Financiare ALB Romania.

Numai anul trecut, la Protectia Consumatorilor, 3.000 de romani s-au plans de neregulile din contractele cu IFN-uri. Iar in primele 3 luni din 2015 au fost facute peste 800 de reclamatii. Inspectorii au demarat controale la mai multe institutii.

Iata cum, pentru 100 de lei, o companie care acorda credite intr-un timp extrem de scurt si chiar se ofera sa iti aduca banii acasa, percepe pentru o luna numai putin de 4.114 la suta dobanda anuala efectiva. Intr-un an, suma inapoiata ar fi de 41 de ori mai mare decat cea imprumutata.

Dobanzile cu adevarat uriase sunt, inasa, la imprumuturile pentru cateva zile. Cine ia un credit de o mie de lei pentru o saptamana, are o dobanda anuala de aproape 6.400 la suta.

In statisticile institutiilor financiare nebancare sunt aproximativ 90.000 de romani cu astfel de imprumuturi.

Contractele de credit se abat mult de la lege

- ✓ Chiar daca legislatia in vigoare interzice posibilitatea bancilor sau IFN-urilor de a majora costurile creditului, se pare ca acest lucru nu este nici acum respectat. Principalele probleme constatate in contracte de inspectori in urma controlului au fost:
- ✓ publicitate la oferte de creditare care induc in eroare consumatorii sau nu contin toate informatiile referitoare la costurile creditului;
- ✓ clauze prin care creditorul are dreptul sa modifice nivelul comisioanelor percepute, ceea ce contravine prevederilor legale;

- ✓ clauze contractuale care constrang consumatorii (exemple: rambursarea anticipata a minim 3 rate; nu se acorda creditul in lipsa acordului consumatorului pentru prelucrarea datelor personale in scop de marketing etc.);
- ✓ nu este indicata formula dupa care se calculeaza dobanda si nici intervalul de timp la care se recalculeaza;
- ✓ lipsa informatiilor referitoare la dobanda anuala efectiva (DAE);
- ✓ nu precizeaza penalitatile la creditul restant sau comisionul de rambursare anticipata, acestea regasindu-se numai in Conditiiile Generale;
- ✓ contracte ce contin clauze ambigue.

Se pare ca numai in 2014, cele mai mari 50 de IFN-uri din Romania au raportat un profit agregat de circa 33 milioane de euro la o cifra de afaceri de circa 650 milioane de euro,

Reacția BNR la explozia celor mai scumpe credite din România: Nu avem competențe legale în sensul reglementării dobânzilor

„Este evidentă creșterea numărului IFN-urilor din sectorul creditului de consum înregistrate în ultimii doi ani în Registrul General, acolo unde costul creditării aferent conformării unor reguli de prudențialitate reduse în raport cu Registrul Special este mai ieftin și deci la îndemâna creditorilor“, spune Adriana Ahciarliu, secretar general al Asociației Societăților Financiare ALB România. Condițiile minime impuse în vederea autorizării sunt cerințele de capital minim social, echivalentul în lei a 200.000 de euro, precum și cerințe minime obligatorii ce țin de structura de organizare a societății pe acțiuni de tip IFN, de calitatea sistemului IT, cerințe impuse conducătorilor acestor instituții, precum și cerințe clare în sensul auditării externe și controlului intern. Datele Registrului General indică un număr de 169 de instituții care desfășoară activitate de creditare cu titlu profesional.

Pentru a putea desfășura activitate de creditare în România, fiecare IFN trebuie să fie înscris așadar în prealabil în registrele ținute de BNR (Registrul de evidență, Registrul general și Registrul special), registre disponibile pe pagina de internet a băncii centrale. În 30 de zile de la data înmatriculării în registrul comerțului, IFN-urile depun o cerere de înscriere în registrul aferent, însoțită de documentația prevăzută de lege și de reglementările BNR. Dacă cerințele impuse prin cadrul legal și documentația depusă sunt complete și corespunzătoare, banca centrală informează entitatea cu privire la înscrierea în registrul corespunzător. BNR are competențe de monitorizare a IFN-urilor înscrise în Registrul general și de supraveghere prudențială a instituțiilor financiare nebankare din Registrul special.

„În ceea ce privește aspectele ce vizează politicile comerciale ale instituțiilor financiare nebankare, inclusiv perceperea de dobânzi și nivelul acestora, banca centrală nu are competențe legale în sensul reglementării unor astfel de aspecte ori administrării actelor normative în domeniu, fiecare entitate stabilind costurile aferente serviciilor prestate în contextul propriilor politici de afaceri și al cadrului concurențial în care acestea își desfășoară activitatea“, susțin oficialii BNR.

Astfel, orice aspecte referitoare la costuri, obligațiile creditorilor de informare a solicitanților de credit legate de costurile contractării unei finanțări, conținutul minim al contractelor de credit, modalitatea prin care persoanele fizice iau cunoștință și acceptă condițiile contractuale, precum și alte elemente ce țin de protecția consumatorului de servicii financiare intră sub incidența Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (ANPC). BNR gestionează și Centrala Riscului de Credit (CRC), în cadrul căreia sunt raportate la nivel individual creditele și/sau angajamentele persoanelor fizice și juridice al căror nivel cumulat la nivel de debitor depășește limita de 20.000 lei, unde se încadrează 45 de instituții financiare nebankare incluse în Registrul Special. Însă nu și jucătorii care acordă credite sub această valoare.

Oficialii ANPC susțin însă că doar în primele trei luni din 2015 autoritatea a primit 831 de reclamații din partea clienților care au luat credite de la IFN-uri, după cele 3.070 de reclamații din 2014. Potrivit președintelui ANPC, Marius Dunca, cel mai adesea clienții reclamă nerespectarea clauzelor contractuale, modalitatea de plată a penalităților și perceperea suplimentară a unor comisioane față de cele prevăzute în contract. „Cei care apelează la acest tip de credit acceptă condiții majore impuse de operatorii economici pentru că sunt consumatori aflați în situații limită sau consumatori înscrși în Biroul de Credit (cu istoric negativ – n.r.), nemaivând posibilitatea de a contracta un credit de nevoi personale la o bancă comercială“, spune Dunca.

Sute de mii de clienți datorează jumătate de miliard de euro după ce au contractat creditele cu cele mai mari dobânzi de pe piață. Businessul IFN-urilor care oferă cei mai scumpi bani din România generează constant întrebări despre capacitatea BNR sau ANPC de reglementare a pieței și de educare a clientului nedorit de bănci și sensibil la tehnici persuasive de marketing.

Creditul exclusiv online sau creditul prin SMS sunt doar două dintre invențiile crizei, produse vândute cu succes în România către zeci de mii de clienți și adresate celor cu nevoi mai mici de 1.000 de lei timp de maximum două luni. Potrivit datelor Asociației Societăților Financiare ALB România, organizație unde sunt afiliate 86% dintre IFN-uri, portofoliul total al creditului de consum al IFN-urilor în România era de 974 de milioane de euro la 31.12.2014, în timp ce piața creditului de consum IFN a urcat între decembrie 2013 și decembrie 2014 de la 568 de milioane la 678 de milioane de euro. Doar în 2014 instituțiile financiare nebankare au acordat credite noi în valoare totală de 522 de milioane de euro, cu aproape 100 de milioane mai mult decât în anul precedent. 42% dintre creditele acordate în anul anterior au o valoare mai mică de 1.000 de euro, iar 78% nu trec de 5.000 de euro. Dintre clienții care au luat un astfel de credit, jumătate au urmat doar liceul sau școala profesională, iar unul din șapte și-a terminat studiile în clasa a opta. Cea mai mare parte a împrumutaților câștigă între 500 și 1.000 de lei, însemnând venituri lunare mai mici sau egale cu salariul minim pe economie.

„Aceste microcredite au apărut datorită unei cereri pe care instituțiile de credit tradiționale nu pot sau nu vor să o satisfacă. După perioada creditului cu buletinul, băncile au înăspriț condițiile de creditare astfel că persoanele care nu mai sunt eligibile pentru credite bancare nu au altă opțiune decât microcreditarea. BNR și Agenția Națională pentru Protecția Consumatorilor ar trebui să joace un rol mai activ pentru a limita posibilitățile de abuz, în condițiile în care persoanele care apelează la microcredite sunt, de regulă, mai puțin

familiarizate cu terminologia contractelor de credit și cu clauzele acestora“, spune consultantul Emilian Duca.

In ceea ce priveste cuantumul creantei ce poate fi executata, potrivit titlului executoriu (Contractul de credit), consideram urmatoarele:

a) Sumele scadente si neplatite, asa cum reies din gagicul de rambursare cunoscut, asumat si semnat de clientul institutiei financiare nebancaire la incheierea contractului de credit, constituie o creanta certa, lichida si exigibila, ce poate fi pusa in executare conform normelor in vigoare;

b) Sumele pretinse de IFN, drept urmare a declararii scadentei anticipate a creditului, nu constituie creante certe, lichide si exigibile si nu pot fi executate silit fara ca o atare obligatie sa fie stabilita de o instanta de judecata , din motivele pe care le vom expune in ceea ce urmeaza:

Pretentia si obligatia nu sunt acelasi lucru!

1. Chiar daca, prin contract, imprumutatul recunoaste dreptul IFN-ului de a declara creditul scadent in anumite conditii descrise in contract, **pretentiile emise de societate nu devin implicit obligatii** ale clientului, decat daca acest lucru este stipulat expres in contract; **obligatia nu se prezuma**; o parte dintr-un contract nu are calitatea de a stabili unilateral o obligatie a celeilalte parti. **Consideram ca un raport de obligatie intre doua persoane poate aparea fie ca urmare a exprimarii explicite in acest sens a persoanei care se obliga, fie ca urmare a deciziei unei instante sau a unui arbitru, iar recunoasterea unui drept nu constituie implicit o obligatie.**

2. **Suma pretinsa ca urmare a declararii scadentei anticipate nu este inscrisa in titlul executoriu (contractul de credit) si nu reiese explicit din contractul de credit; fiind o valoare calculata, ea ar putea fi contestata de debitor**; de fapt, in nenumarate randuri clientii au solicitat societatile de recuperare debite cesionare sau mandatare sa le prezinte lamuriri cu privire la modul in care s-a calculat suma pretinsa, in multe cazuri aceste solicitari ramanand fara raspuns. **Un alt argument in acest sens il constituie sutele de cazuri in care imprumutatii au castigat procese cu IFN-urile in legatura cu cuantumul sumei datorate (actualizarea dobanzii in baza unor clauze abuzive, perceperea de comisioane ilegale, etc.).** Mai mult decat atat, pentru calculul sumei datorate ca urmare a declararii scadentei anticipate a unui credit sunt necesare, in afara de titlul executoriu (contractul de credit), si alte documente (extrase de cont), precum si efectuarea unor calcule de specialitate.

3. **Exista posibilitatea declararea scadentei anticipate a creditului sa aiba loc in baza unor clauze contractuale considerate abuzive in baza Legii 193/2000, privind clauzele abuzive din contractele incheiate intre comercianti si consumatori, republicata, si in baza OUG 50/2010.** Un exemplu de clauza asupra careia o instanta a decis ca este abuziva se referea la dreptul bancii de a declara scadenta anticipata *"in cazul aparitiei unei situatii neprevazute care, in opinia Bancii, face sa devina improbabil ca imprumutatul sa-si poata indeplini obligatiile asumate, respectiv in cazul aparitiei unei situatii neprevazute conform careia, in opinia Bancii, creditul acordat nu mai este garantat corespunzator"*.

4. In afara posibilitatii ca scadenta anticipata sa fie declarata in baza unei clauze abuzive, au existat cazuri in care aceasta s-a facut fara niciun fel de notificare sau justificare fata de client; motivele

pentru care societatea, cesionarul sau mandatarul ei a declarat scadenta anticipata trebuie expuse catre client, pentru ca acesta sa aiba ocazia fie sa indrepte cauzele care au generat aceasta situatie, fie sa accepte sau sa conteste motivele pentru care s-a luat aceasta masura. **Asadar, consider ca decaderea din termenul de plata, referita in Art. 653 alin. (4) ca o conditie pentru inceperea executarii silita asupra unei creante, nu poate fi stabilita unilateral de catre creditor.**

5. Au existat cazuri cand au fost transmise contracte in derulare la care se inregistrau intarzieri catre societati de recuperare debite, in baza unui simplu contract de cesiune de creanta, fara acordul imprumutatului; consider ca transmiterea unui contract in derulare nu se poate face in baza unei cesiuni de creanta, ci doar prin novatie. Un contract de imprumut nu este o simpla creanta, ci este in primul rand un contract de prestare de servicii specializate catre un consumator. Mai mult decat atat, companiile in administrarea carora ajung aceste contracte de credit nu dispun nici de calificarea, nici de capacitatea de a presta servicii de specialitate in domeniul financiar-bancar, si nici nu sunt obligate sa se supuna normelor emise de BNR. Aceste companii, prin natura activitatii lor, nu sunt nevoite sa atraga clienti consumatori de servicii bancare, iar din acest motiv nu au interesul de a intretine o imagine buna si ca atare se poarta abuziv cu imprumutatii, proferand amenintari si facand promisiuni pe care nu le respecta.

6. Exista posibilitatea ca presupusul debitor sa conteste insasi veridicitatea contractului incheiat in numele lui (sa denunte un fals), ca atare si certitudinea creantei.

8. Daca exista un litigiu, de orice natura, in legatura cu un contract de credit IFN-ul acesteia introduce o cerere de executare silita (nu neaparat cu rea credinta, ci din lipsa de comunicare intre diferitele departamente ale bancii), procedura actuala de incuviintare a executarii silita, fiind fara citarea partilor, nu permite imprumutatului sa aduca la cunostinta instantei existenta acestuia; practic el este lipsit de aparare pana la primul termen al contestatiei la executare, daca nu depune cautiune in vederea suspendarii provizorii.

7. Conditii economice grele din zilele noastre fac posibila aparitia unor situatii de natura sa impiedice in mod obiectiv imprumutatul sa-si onoreze obligatiile asumate, chiar daca prin lege atare situatii nu sunt descrise ca forta majora; nu militez pentru exonerarea de raspundere a debitorilor, ci pentru incercarea de a rezolva aceste situatii amiabil, prin conciliere, ca in orice alt contract comercial. Observam, de asemenea, tendinta bancilor de a prezuma reaua-credinta a imprumutatilor aflati in intarziere cu platile, prezumtie care reiese din insasi categorisirea de "clienti rau-platnici" pe care creditorii o aplica acestora.

Din aceste motive, consider ca presupunerea unei creante rezultate din declararea scadentei anticipate a unui credit drept certa, lichida si exigibila din oficiu, si ca atare trecerea la urmarirea silita a intregii averi a debitorului ca urmare a acestei prezumtii, doar pentru ca ea izvoraste dintr-un titlu executoriu (contractul de credit) este profund eronata si de natura sa prejudicieze grav debitorul.

Chiar si in cazul procedurii speciale a somatiei de plata, folosita pentru celeritate in litigiile comerciale, demonstrarea naturii certe, lichide si exigibile a creantei cade in sarcina creditorului, iar debitorul are posibilitatea de face opozitie.

Inteleg interesul pentru celeritate in rezolvarea litigiilor legate de neplata sau plata cu intarziere catre institutii financiare nebancale, inasa observ ca IFN-urile beneficiaza de un tratament preferential fata de orice alta entitate aflata intr-o relatie comerciala cu un

consumator. Atat prin faptul ca sumele pretinse sunt considerate din oficiu obligatii si din oficiu creante certe, lichide si exigibile (e ca si cum am admite ca IFN-ul nu poate sa greseasca sau sa fie rau intentionat), cat si prin faptul ca debitorul nu se poate apara (e prezumat de rea credinta).

Mai mult, legislatia actuala nu mai permite organizarea unui corp propriu de executori, a carui activitate sa fie strict legata de punerea in executare a titlurilor executorii apartinand IFN-urilor.

*Senator
Abdiana*